

Som en sommerdag

Vibeke Grønfeldt

¹ Brødrene Karl og Hans er gået ud af skolen, har hugget alle lænker over og er blevet selvstændige. De er frie, og de vokser endnu.

Endelig sommer, som var det den første. De kører det meste af dagen omkring på forskellige tunede knallerter, som de får og finder på værkstedernes skrotpladser, hvor ⁵ de også finder og bytter sig til reservedele, der kan anvendes til nye, ukendte funktioner. De kommer ud på alle veje, vinker med hele armen til alle, de møder, og ser, hvad der foregår på egnen. Deres prøvekursler i bakkerne er sommer. Gashåndtaget vrides i bund, blå udstødning står stille bag dem, de flyver mod skyerne over toppen, hvor de smider sig i det lange svajende græs, smiler ud over landet og trækker en øldåse op af lommen. ¹⁰ Hans plukker en hvid kamille, drejer stilken rundt mellem to fingre foran sit ansigt og snuser til den med lukkede øjne. Han hører vinden i græsset, ser på deres egne skygger, der falder ned ad bakken mellem stråene foran dem, trækker vejret dybt og holder blikket i skyggerne. Se jetjagerne, siger Karl med nakken i den sandede jord. Deres mor holder mest af ham, faren mindst. – Det er Amsterdam, Stockholm. – Er du sikker? – Hundrede. ¹⁵ Han strækker armen op i luften og forlænger med pegefingern linjen fra maskinen ned til Stockholm bag horisonten.

Han samler en grøn guldbasse op. Idet han rejser sig, lader han den krybe i håndfladen og kaster den op over sit hoved.

De ser på hinanden og springer til knallerterne. Karl griber Kymcoen. Han så den ved ²⁰ et enestående held i *Gul gratis-avis* og byttede sig til den. Sådan et tilbud kommer ikke igen. Hentet i Løgstør, kørt hele vejen med Hans hængende bagpå. Somme tider syn- gende ind i ørerne til motormusikken. Sikke en dag. Vind, lys, sol, skygge, biler, byer, mennesker, piger. En tysker i splinterny, pæonrød Bentley sugede dem næsten med sig over heden med 200 kilometer i timen. Schuummm. Pigen i iskiosken. Fløde, vanilje, ²⁵ jordbær, tilbød hun og var selv fløde og vanilje og bær. De grinte med hovederne inde i lugen. Hun grinte med. Den lille perle i hendes øre lyste mat og glat som øreflip og kinder. Læberne, øjnene. Hun vendte ryggen til, krop og bare arme var smalle og faste. Det gik alt for hurtigt med at forme kugler til to vaffer. Pludselig stillede hun træstativet med isene foran dem. Store lyserøde kugler med skum på. Hvad skulle de sige. De grinte. – Kort ³⁰ eller kontant? spurgte hun med sangstemme, blød og klar på samme tid. De trak begge en håndfuld mønter op af lommen og talte af i den hule hånd. – Jeg er ikke bankslave, sagde Karl. De nippede af sukkerskummet, bed af istoppene uden at ænse det. Guffen drev om deres hænder, mens hun fordelte mønterne i skuffen under disken, og håret faldt længere frem over hendes kinder. – Jeg er slet ikke slave, sagde Hans, tabte det meste af en klump ³⁵ på fliserne, børstede den af med ærmet og puttede den i munden. Hvor de morede sig. – I er frie mænd, sagde pigen og morede sig med. De ord blev de ved med at høre, da de gik hen mod Kymcoen, og Karl hviskede i Hans' øre. – Så du hende. Hende knepper jeg i aften. De blev ved med at råbe om hende i farten og frydede sig over forbavsede blikke fra fodgængere og folk mellem husene og langs vejen. – Jeg knepper hende i skuret. Jeg ⁴⁰ knepper hende bag ved byen. I et af Auto-Johns bilvrag.

De kan stadig høre pigens ord. *I er frie mænd*. Hvad ligger der ikke i dem?

Hans gør som Karl på bakketoppen, springer til Apriliaen, starter den med et drøn, snurrer rundt på stedet, græstotter, grus og jord flyver fra bagdækket, han slækker, speeder op, slækker, griner, slipper med fødderne, nedad, side om side i et sus med speedome-

⁴⁵ teret på 90. 95. De kører om kap, et halvt dæk foran, et halvt dæk bagved, giver sig ikke. De skrider i et sandhul ned for bakken, sparkes fra, griner højt, retter op.

Da de runder de inderste bakker, dukker to lyse skikkelser op på østskråningen. De stirrer og slingrer og må holde større afstand for ikke at vælte over hinanden, som det før er sket.

⁵⁰ Hans vender sig en halv omgang på sædet og kigger efter de to piger, stadig i sommerkjoler i den varme sensommerdag. Den ene lidt mere rund og brun end den anden. Han taber solbrillerne i farten, da han kører over en knold. De ligger allerede langt bag dem, da han får standset. Karl vender sig, drejer knallerten og kører tilbage for at se, hvad Hans har tabt. Da de standser op ved brillerne, der hænger i nogle allerede halvvisne strå,
⁵⁵ kigger Hans langt efter pigerne, der bliver mindre og mindre på deres vej over bakken ud mod revet med basttasker over skuldrene. – Hende i den stribede knepper jeg i aften. De følger pigerne med øjnene et stykke. Hans tager brillerne på igen. – Dig og dine briller. Knib øjnene sammen. – Jeg tager den stribede. Så kan du tage den anden. Knepper hende i blikskurene. – Jeg knepper hende på et bagsæde på Johns skrammelplads. Længere
⁶⁰ inde i landet standser de og kigger på vejarbejdere, der maler hvide striber med en snild håndskubbet sprøjtemaskine, der lægger et skarpt, ensartet bånd efter sig og hvisler som tandlægens isnende waterflosser. Vejarbejderne kigger på knallerterne. Nikker, gør tegn med tommeltotten. – Hvad er det for mærker? råber manden med maskinen uden at slippe markør og afmærkninger med øjnene. – Kymco, siger Karl. – Aprilia. Han peger på Hans.
⁶⁵ Øjnene søger øjne og spiller. De gasser op og slipper med fødderne, flyver frem, slipper håndtaget, gasser op, dytter et par gange hundrede meter fremme som salut til mændene. To korte og et meget langt.

De møder en ældgammel, velholdt Morris, sjældne nu. Med originale fælge og farve, beige, nylakeret og så blank, som var lakken stadig drivvåd. Karl kører op på siden af
⁷⁰ Hans på den øde vejbane og peger efter bilen. Hans nikker og smiler med ansigtet vidåbent i vinden og blafrende hår.

De suser side om side gennem en rønneallé ind i en lille by, sænker farten, folk kigger, de vinker, standser op, sætter foden i jorden for at se på en stor og effektiv traktortrukket hækkemaskine. En tresidet skæream sænkes ned i hækken. Føreren gasser op og kobler
⁷⁵ kardanakslen, traktoren brøler, kraftoverførslen lægger en indtrængende mørk tone under motorlyden, velsmurt, fejlfri og snart oppe i omdrejninger. Hjulene bevæger sig, maskinen tager fat, glider gennem den buskede liguster og forandrer den til en hæk med snorlige sider og top. Meter for meter. Vinkelrette snitflader. Det fungerer. De står overskrævs på knallerterne tæt på hinanden for at kunne råbe om særlige iagttagelser. – Så du den
⁸⁰ gren? Den klarer buen ... Han trak for meget til højre ... Det støver. Hans peger ind over maskinen, hvor luften er fuld af støv og fintsnittede plantedele ... Andre standser og kigger på beskæringen og på drengene. En gammel mand hænger skævt i sin kørestol med to hjul faretruende højt oppe i rabatten. Karl har stillet knallerten, før den gamle ænser risikoen for at vælte, og når lige at slå en arm om ham og få tag i stolens armlæn med den anden
⁸⁵ hånd, idet de yderste hjul i græsset er ved at slippe. Hans er der straks, og køretøj og mand står sikkert på asfalten. Han lægger tæppet på plads over mandens ben, bøjer sig over ham og peger bagud, råber i larmen med ansigtet tæt ved hans. – Hold *alle* hjul på asfalten! *Hele* tiden. Du må aldrig køre ved siden af asfalten. *Aldrig*.

De bliver stående for at se, hvordan klipperen vil klare hjørnet.

⁹⁰ Han fortsætter sit rolige tempo, til skærene nøjagtigt når indersiden af vinklen, hæver så den inderste tredjedel af skæreamene, fortsætter frem som efter en snor og klipper resten af yderside og top. Han standser blødt, slår den yderste arm op, ser sig omkring og

bakker i en sikker bue ud på vejen, kører til igen og rammer hjørnet, hvor han skal. Det står allerede skarpskåret og grønt bag ham. Den øvelse, den kontrol over krop til yderste
95 fingerled og maskine er betagende. Uforståelig som saftsuget fra trærødderne op gennem stammen, ud i de mindste kviste og bladspidser.

Det vil de selv. På en eller anden måde. Ingen døre er lukkede.

De slår et slag ind mellem bilerne på en parkeringsplads, ser på hinanden, idet de passerer en metalgrøn Peugeot 508'er: Sådan en skal jeg have. De zigzagger og drøner hen
100 gennem en smal passage mellem en lang række kofangere og Rosa rugosa med blanke orangerøde hyben.

Hans gør *hende knepper jeg-tegnet* bagud til Karl, da en ung kvinde åbner bagagerummet til en af de yderste biler.

På et højdedrag på det åbne land står en anden kvinde og rykker hidsigt i startsnoren til
105 en plæneklipper. De ruller stille frem langs hendes potentillahæk og standser. Hun retter sig op og ser forpjusket og opkogt på dem. – Dav, siger de lavmælt.

Karl slår støttefoden ud og skræver over hækken. Han tager fat i snorens håndtag og starter med et enkelt ryk. Motoren knalder et par gange, sender en blå benzinsky ud omkring ham og kvinden og smælder let, før den snurrer uden mislyd. Han afprøver gassen,
110 slutter fremdriften til, kører ti meter og slækker langsomt taget om bøjlen, så motoren standser.

– Vil du prøve? spørger han, og smiler til kvinden.

Hun trækker vejret dybt.

– Det er lettere, når den er varm. Hvis ikke du kan, starter jeg ... Sådan! Du sniger
115 dig frem, råber han for at overdøve maskinen, – først glidende, men hurtigt, albuen fri af kroppen, når den tager fat, rykker du til. Motoren starter. Han slukker igen og ser på hende.

– Hvad koster det? – Ingenting. Hun skrår tværs over plænen, stiller skoene ved en trappesten og går ind i huset efter en øl og en is til hver. De sætter sig alle tre i det duftende
120 græs. Den lugt blandet med smagen af øl, betyder mere end sig selv. Strækker sig i alle retninger. Kvinden pakker sin egen is ud og knækker chokolade af den med fortænderne. Karl spiser sin i to mundfulde, bæller halvdelen af sit øl og begynder en runde på hendes plæne. Han fortsætter, mens hun og Hans sidder og følger ham med øjnene, spiser is og nipper af det kolde øl. Hans skeler til hende, hun er ikke ung, men køn, hendes smil har
125 glød. Da han har slynget de sidste dråber af sin flaske ud i græsset, overtager han arbejdet.

– Hvad skulle jeg have gjort uden jer? gentager hun. – I skal da have noget. – Nej. Det kvarter. – Nej. Tak for is og øl. Ring en anden gang. Hvad er dit nummer? Hans sms'er sit nummer til hende.

De kører helt ud til lystbådehavnen og sætter sig på bolværket med en lunken øl fra bagageboksen, lytter til vandskvulpenes klasken mod plankerne og kigger på kæmpestore gopler
130 i det sortgrønne vand, på brogede mennesker på kajen. Falder i tanker og er langt væk.

– Sidder du og sover?

Se hende der. Hende knepper jeg i aften, et sted i skoven. I Rasmussens garage.

Karl flytter på sig, skubber sig til rette og afsøger havnebassinet, de få sene rigmands-
135 både og molen med øjnene. Hende der, den blå ... I morgen, når jeg vågner.

– På festpladsen, når den er stille og tom efter en fest, siger Hans.

– I trælasten. Mellem brædderne.

Hvor lugter der godt i hulrummene mellem stablerne.

Der havde de begge ligget og drømt vågne og sovende.

140 – Hvis ikke der lugter af kattepis og sperm.

De sidder på stubben af et fældet træ og drikker øl, da Karl lægger sig på maven i gruset for at fotografere langs jorden og fange skyggerne af småsten og strå, forvandle dimensionerne til klippesider og skov på billedet.

Hans tager sin mobil og klikker her og der i øjenhøjde. Karl triller om på ryggen og¹⁴⁵ tager et billede af ham nedefra. – Her har vi kæmpen Hans Kristensen. – Dig fotografere jeg ikke, siger Hans. – Selv om du griner. For du ser ulykkelig ud på billeder. Lige meget hvad. Det er utroligt. Der står du med dine sorgøjne, selv om du morede dig, da du blev taget. Selv om du skraldgrinede.

De kører ud til den forladte lade, hvor de bor i et hjørne, de har skilt fra med paller og¹⁵⁰ kasserede materialer.

Flere og flere kender deres knallerter, svinger en arm ud og standser dem for at få slået plæne, flyttet møbler, malet mure og træværk, plantet og fældet. Når rødbedeglasset er passende fuldt af pengesedler, holder de fri, følger vind og sol og pludselig indskydelse og kører vidt omkring med glasset i boksen under Karls sæde. De kommer ud over lyngduftende hede, gennem skove, små og store byer, langs strande, standser knallerterne, lytter¹⁵⁵ efter, hvor de er, og skubber sig til rette i sandet. Drømmer, sover. Spiser grådigt, når de er sultne og bruger af pengene, til de har hundrede kroner i lommen hver. Så vender de om og begynder at se sig om efter opgaver.

Kun arbejde på under ti minutter påtager de sig altid. Det udfører de straks, og det er¹⁶⁰ gratis, medmindre nogen pånøder dem penge. Visse krævende opgaver lader de ikke ligge, selv om pengekassen er fuld. Visse huse eller steder er de nysgerrige efter at besøge. Visse folk. Ellers er kunderne tilfredse med at vente en måned eller to på deres arbejde. Det er sket, at en utålmodig person har hentet sin radio eller sin plæneklipper, før den var sat i stand, men der kommer nye til. En mand kom efter en uges forløb afdæmpet og¹⁶⁵ næsten indladende tilbage med et udstødningsrør, som han selv havde forsøgt at skifte, da han blev træt af ventetiden. Karl opførte sig præcis som altid, når han modtager en opgave. – Når det bliver din tur. Vi sender besked, når den er klar. Enkelte har sms'et afbud til flytning af en madras og andre bagateller, som en besøgende har ordnet i ventetiden.

En sen sensommerdag sidder de på en bænk og varmer sig i blød, men stærk sol og¹⁷⁰ drikker øl og ser på biler og sene turister på parkeringspladsen.

– De vælter sig i penge. Men hvem har lyst til at være sådan?

– Jeg har ikke ... Med kalender og banktal på mobilen i lommen og evig tidsmåling i hovedet.

– Hvem vil bytte med en plads i stimen? Ase og mase med poser og pakker, ting og¹⁷⁵ sager.

– En time afsat til dit, til dat, til at traske rundt. Købe billet. Glo på turistforeningens og handelsstandens seværdigheder, en time til at æde. Sulten eller ej.

– Der sidder de i sko, der klemmer, og blader i brochurer. Hvad skal vi have? Det eller det eller det. Åh, nej. Det kender vi. Åh, nej. Det ved vi ikke hvad er. Hans spiller scenen¹⁸⁰ med skiftende stemme. Han har skarpe ører og øjne og kan parodiere enhver.

– De har kvalme af forvirring, siger Karl. – Af træthed og sukkermusik og lugte i forretninger med afarter af det, de har i forvejen. Hovedpine af at stå i kø. Svimlen.

– Så prøver de at køre væk.

– I kilometerlange korteger med ti kilometers fart.

– Kø i begge retninger af andre, der også forsøger at stikke af med oppakning på tag og¹⁸⁵ i bagagerum og støjende familie i kabinen ... Den lille fælde, der er smækket i.

– De kan ikke lade være med at forestille sig at trykke speederen i bund og brage ud på vigesporet eller ind i nærmeste, modbydelige bil.

– De virrer med hovedet for at komme væk, siger Karl. – De synker længere og længere ned i sæderne, ser ikke, hører ikke og fortsætter som skarven, til alt ligger øde omkring dem, ædt, tilskidt.

– De er langt inde i sig selv og kan ikke komme ud.

Karl henter mere øl i sin knallertboks. De har ført lange samtaler, siden de var små. Hviskende, når de ikke kunne falde i søvn. Karl holdt Hans vågen og fortsatte med at mumle lydløst til ham, når han var faldet i søvn. Først under dynen, da de sov i samme seng, senere fra seng til seng hen over den blåmønstrede forligger. Han fortsatte deres fantasier inde i hovedet, fortalte, svarede med Hans' stemme. Det måtte ikke slutte.

– De der rige turister skal passe store huse, store haver ... De skal, de skal, de skal. Møde op, følge skema, bryde op på klokkeslæt. – Den mindste fejl, så hakker hønsene ...
200 – De skal se bestemte mennesker, lytte, snakke på kommando. Komme sammen, pynte sig, gå i byen efter regler, de ikke kan rokke ved. – De bliver trukket i en snor. De slipper ikke.

Om aftenen, da Hans sover, længes Karl hjem, men de kan ikke komme tilbage efter det, der skete. Efter at de tog nøglerne til deres fars bil midt om natten og kørte ud ad vejen med slukkede lygter. Ved hjørnet ramte de en gammel mand på cykel og trillede ned ad skrænten, og bilen blev ikke bil mere.

Efter den tid sagde deres far ikke et ord til dem, han så dem ikke liste gennem et rum, han opholdt sig i. Og da den gamle mand kom med den ene arm i gips og bad ham om ikke at være så hård mod drengene, blev han hvid af vrede og stirrede på deres mor: Går de og beklager sig? Gør de? Gør du?

– Må jeg ikke sige ... begyndte den gamle mand. – Forsvind. Nu.

Men om aftenen hørte de råbene fra soveværelset: Du har ødelagt dem. Se på dem. De er ikke normale ... Se på andre drenge ... Du er blind. Hvor vil Karl gerne hjem. I morgen tidlig kører han hjem, om så han bliver slået ihjel. Om Hans vil med eller ej. Hvis der er noget hjem at komme tilbage til. Deres søster og mor, som altid tænkte på at stikke af, er der måske ikke længere. Måske er lugten inden for døren væk, væguret, ujævnheden i muren, lyset over køkkenbordet. Måske er slidmærkerne i gulvet, som han savner, og sengene og dynen og lampen væk.

Da lyset fra huller i taget, luger, sprækker og porte igen begynder at tegne lade, bjælker og tag, konstruktionen, kasserne, de efterladte maskiner og apparater, gamle cykler, menneskers ting og deres egne knallerter, Kymcoen, Apriliaen, ser det hele anderledes ud.